

Justis- og politidepartementet
Politiavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Vår ref.: 2011/66

Deres ref.: 201000188-/SP

Dato: 14.10.2011

Høringsuttalelse: Forslag til politiregisterforskrift

Justis- og politidepartementet sendte i juni forslag til deler av politiregisterforskriften på høring. Bioteknologinemnda er ikke blant instansene som har fått forslaget på høring, men noen deler av forslaget til politiregisterforskrift er relevante for nemndas arbeidsområde og vi takker for utsatt høringsfrist. Nemnda gir her innspill til tre temaer som er omfattet av de delene av forskriften som nå er på høring:

- Håndtering av biologisk materiale, genetiske opplysninger og andre biologiske opplysninger i politiet, påtalemyndighet og etterretning
- Videre bruk internt og utlevering av materiale og opplysninger til andre instanser og andre formål
- Vandelsattest ved vurdering av par for assistert befruktning

Uklare konsekvenser av forslaget

Bioteknologinemnda mener det er vanskelig å se hva forslaget til forskrift vil innebære siden bare deler av forskriften er på høring i denne runden. Flere av bestemmelsene inneholder formuleringer som kan være vidtgående, og det er uklart hvor mye som er omfattet og hvordan dette vil forstås og bli tolket. For eksempel vil forslagets forslag om biologisk materiale belyses bedre når forskriftsbestemmelsene for DNA-registeret er utarbeidet.

Biologisk materiale som personopplysninger

I forslaget til forskrift er det foreslått å begrense biologisk materiale som personopplysning til de tilfeller det er analysert eller på annen måte er identifisert:

§ 1-2 Definisjoner

I tillegg til definisjonene i politiregisterloven § 2 gjøres det følgende presiseringer:

1. personopplysning: biologisk materiale, som blod, spytt, hår med videre anses som personopplysning dersom materialet er analysert eller på annen måte er identifisert, slik at det kan knyttes til en person. Andre opplysninger kan heller ikke anses som personopplysning dersom det må brukes uforholdsmessig for å identifisere personen, (...)

I utredningen som ligger til grunn for politiregisterloven (NOU 2001:21), ble det foreslått at biologisk materiale burde inkluderes i begrepet personopplysning også der identiteten ikke er kjent, nettopp fordi politiet sitter på gode verktøy til å identifisere hvem det stammer fra.

Det hentes nå ut store mengder informasjon fra genetisk materiale og andre biologiske stoffer i biologisk materiale. Kartlegging av hele arvestoffet (genomet) og andre biologiske egenskaper er et veldig sterkt verktøy i etterforskning fordi det her finnes enorme mengder informasjon om den enkelte. Mye av dette vil være helseopplysninger og andre sensitive personopplysninger. Dette kan komme til å bli enda viktigere enn DNA-registeret fordi det kan bli mulig å lettere finne frem til dem som ikke er registrert i DNA-registeret. Det er i den siste tiden utviklet verktøy for å analysere biologisk materiale og finne identifiserende egenskaper fra den genetiske informasjon alene.

Departementet kommenterte i lovforslaget at utvalget ikke hadde tatt hensyn til konsekvensene ved å inkludere biologisk materiale som personopplysning (7.2.1.4 i Ot.prp. 108, 2008):

”Utvalget anbefaler at alle biologiske identifikasjonsegenskaper, herunder biologisk materiale som sådan, må ha samme beskyttelse som personopplysninger i denne loven. Dette er blant annet begrunnet med det apparat politiet har for å finne frem til hvem det biologiske materiale tilhører. (...)

Utvalget sier derimot ikke noe om hvilke konsekvenser enn slik forståelse vil medføre.”

Bioteknologinemndas kommentar

Bioteknologinemnda støtter at biologisk materiale omfattes av begrepet personopplysning når det er analysert eller identifisert. Bioteknologinemnda mener videre at også biologisk materiale som innsamlet i etterforskningsformål bør omfattes av begrepet personopplysning i politiregisterforskriften for å ta høyde for den revolusjon som nå skjer innen bioteknologi og informatiske analyser.

Slik ordlyden i definisjonen av personopplysning nå står, er det ikke tatt høyde for at det om kort tid vil kreve lite arbeid, tid eller ressurser å identifisere en person fra biologisk materiale. Det er derfor stor forskjell på biologisk materiale som folk har lagt fra seg ”i naturen” og en målrettet samling av slikt materiale i etterforskningen.

Bioteknologinemnda kan ikke se at Justis- og politidepartementet verken nå eller da politiregisterloven ble foreslått, har utredet hvilke konsekvenser det får å *utlevere* uidentifisert biologisk materiale fra definisjonen av personopplysning.

Bruk av biologiske data fra etterforskning til forskning

I høringsnotatet nå bes det om innspill til hvilke andre instanser det kan bli aktuelt å utlevere informasjon fra etterforskning til. Banker og forsikringsselskaper er nevnt som eksempler.

Det ble i forslaget til politiregisterlov ønsket å legge til rette for forskning på opplysninger som er innhentet i forbindelse med etterforskning¹.

I politiregisterloven heter det:

”Opplysningene i registeret skal kun brukes i strafferettspleien. Kongen kan i forskrift likevel bestemme at opplysningene også kan brukes i forskningsøyemed og gi nærmere regler om slik bruk.”

Videre er taushetsplikt ved forskning omtalt mer generelt:

§ 33 Taushetsplikt ved forskning

Når det finnes rimelig og ikke medfører uforholdmessig ulempe for andre interesser, kan det bestemmes at opplysninger i det enkelte tilfelle gis til bruk for forskning, uten hinder av taushetsplikten i § 23.

Bioteknologinemndas kommentar

Bioteknologinemnda mener det er behov for en avklaring av hvilke regler som gjelder for hvorvidt politiet som ledd i etterforskningen kan kartlegge hele arvestoffet i det biologiske materialet for å finne ut hvem det biologiske materialet stammer fra og egenskaper hos personen. Nemnda mener videre at dette reiser spørsmål om opplysninger fra etterforskning kan brukes i andre sammenhenger uten å støte på regelverket for helseforskning og forskning på genetiske opplysninger. Bioteknologinemnda mener genetiske opplysninger som politiet har fremskaffet gjennom etterforskning ikke i ettertid skal kunne benyttes til forskning.

Barneomsorgsattest

Det er i politiregisterloven åpnet for å gi politiattest for personer som skal ha omsorg for eller oppgaver knyttet til mindreårige (barneomsorgsattest) (§ 39). For barn som allerede er født og som skal stebarnsadopterers er det lagt til rette for at det kan innhentes barneomsorgsattest i forbindelse med adopsjon.

Bioteknologinemnda ga i 2006 innspill Helse- og omsorgsdepartementet angående vurdering av par ved tilbud om assistert befruktning etter bioteknologiloven. Her skrev nemnda:

”Vandelsattest

Bioteknologinemnda mener at klinikkene også bør ha mulighet til å innhente vandelsattest der de mener det er behov for det, slik at man kan se om paret har vært i kontakt med rettsvesenet i forbindelse med forhold som er relevant for denne typen saker. Sek[s]ualrelaterte lovbrudd er for eksempel noe som må føre til at paret får avslag. Selv om vandelsattester ikke er noen fasit, vet man fra adopsjonssaker at man her fanger opp par som bør få avslag.”

¹ Ot.prp. nr. 108 (2008–2009) s. 68.

Bioteknologinemndas kommentar

Bioteknologinemnda viser til sin tidligere uttalelse og ber om at det legges til rette for at behandlende lege ved klinikker som tilbyr assistert befruktning har mulighet til å innhente barneomsorgsattest der det er særlig grunn til å be om det.

Med vennlig hilsen

Lars Ødegård
Leder

Sissel Rogne
direktør

Saksbehandler: Grethe S. Foss, seniorrådgiver